

intellectualis ontpopte, n.l. de afwezigheid van alles, wat zweemt naar een argument, waaruit zou volgen, dat het zoo als het tot nu toe in Nederland ging, niet langer kan en mag gaan en dat het dus noodzakelijk is, dat de bestaande regeling door een andere wordt vervangen. Geen enkele grief tegen den bestaanden toestand wordt genoemd, met geen enkel woord of feit wordt aangeduid, wat bij centralisatie beter zal worden, ten hoogste wordt getracht mijn bedenkingen te ontzenuwen door de eenigszins gratuite bewering, dat het bij centralisatie wel even goed zal kunnen gaan. Maar om een toestand te verkrijgen, die misschien even goed zal zijn als de tegenwoordige, d. w. z. ten hoogste even goed aan alle denkbare eischen zal voldoen, behoeft men toch niet het bestaande omver te gaan werpen; en het is dan ook noch noodig noch gewenscht, dat de Maatschappij voor Geneeskunst zich daartoe tot de regeering wende.

NIJLAND meent, dat, als de Amsterdamsche koepokinrichting inderdaad zoo goed geoutilleerd is, zij dan best de centrale inrichting zou kunnen worden. Om de redenen, in mijn vorig stuk genoemd, zou ik de centralisatie in één inrichting, dus ook in de Amsterdamsche, ten zeerste betreuren. Maar als NIJLAND den verder er op laat volgen, dat de te benoemen directeur op den duur bij gebrek aan voldoende werk geneigd zou zijn nog andere bezigheden te zoeken en dus ook andere sera en vaccins te gaan bereiden, dan zou ik willen vragen: is NIJLAND zóó verambtenaard, dat het er volstrekt niet bij hem in wil, dat ook een gewoon medicus practicus, die daartoe tijd en lust heeft, zich, als welkome afwisseling in het dagelijksch werk, geroepen gevoelt, een koepokinrichting te beheeren en in staat is dit goed te doen? En moet, waar door niemand is aangetoond, dat aan den bestaanden toestand gebreken kleven of door centralisatie verbetering is te verwachten, niet ook rekening worden gehouden met de wenschen en belangen van hen, die deze functie tot nu toe bekleeden?

M. i. behoort het voorstel Nijmegen in de groep der vroeger zoo vaak ingediende onbekookte en slecht doordachte voorstellen, waarmede de Maatschappij niet veel eer kan inleggen, daar zij zich toch slechts voor opheffing van bestaande misstanden of voor het verkrijgen van noodzakelijke verbeteringen tot de regeering dient te wenden. De afdeling Nijmegen en O. schijnt dit axioma uit het oog te hebben verloren. Ik vertrouw, dat de andere afdelingen zich beter rekenschap zullen geven van de beteekenis eener handeling van de Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, als verlangd door de afdeling Nijmegen en O.

Amsterdam, 6 Mei 1921.

R. H. SALTET.

II.

Al mag een verdere verdediging van dit voorstel haast overbodig heeten na de klare en afdoende uiteenzetting van NIJLAND in het No. van 30 April j.l., toch dwingt SOER ons door zijn rechtstreekschen aanval op het beleid van onze afdeling tot een kort wederwoord. Op de technische bezwaren zal ik niet ingaan dan alleen even aanstippen, dat SOER, ondanks de jaarverslagen van de Landskoepokinrichting te Weltevreden, die blijkbaar wel in zijn bezit zijn, vergat, hoe door NIJLAND daarin aangetoond wordt, dat het hem gelukt is om een verzwakking der virulentie van het pokkenvaccin met zekerheid te kunnen voorkomen.

Maar nu het goed recht om dit voorstel in te dienen. Wanneer in een landje van de grootte als Nederland 9 fabriekjes van jam of schoencrème of iets dergelijks door toevallige omstandigheden in één hand zouden komen, twijfelt men er dan één oogenblik aan, dat de beleerder onmiddellijk van de 9 kleine één groote inrichting zou maken? En nu weet ik wel, dat een inrichting ter bereiding van koepokstof nog iets anders is dan een jamfabriek en de Staat ook niet met een knap handelsman op één lijn te stellen is, maar het beginsel van concentratie, afgezien van kleine bezwaren, die te ondervangen zijn, verdient toch zeker op dit gebied volle aandacht.

De goedkeuring door de algemeene vergadering van het voorstel Nijmegen zal

niet ten gevolge hebben, dat er veel *gedaen* wordt — daarvan zijn wij met blijmoedigheid overtuigd —, maar toch kan een bespreking nuttig zijn voor de toekomst.

Daar is in Indië een groot en grootsch werk verricht op dit gebied en zij, die den groei er van vermochten te volgen in dat reuzenrijk van Insulinde, die de geleidelijke oplossing zagen van de talrijke haast onbevechtbare moeilijkheden, die klimaat, afstanden en hulpkrachten meebrachten — zij zien in den man, die in staat was iets zoo buitengewoons te bereiken, een apostel, wiens woord in bredere kringen behoort uit te golven, dan de geschiedenis tot nu toe deed.

Nijmegen, 8 Mei 1921.

J. B. C. PERSENAIRE.

SALARIS BURGER-GENEESKUNDIGEN VAN KEURINGSRADEN.

Het bestuur der afdeeling Alkmaar en omstreken heeft aan de leden der afdeeling het volgende advies gezonden :

„Aangezien, niettegenstaande het request van het hoofdbestuur aan den minister van oorlog dato 8 December 1920 in zake salarisverbetering van burger-geneeskundigen benoemd in den keuringsraad, zie *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* van 12 Februari 1921, bldz. 922, hierin tot nog toe geen verandering gebracht is, geeft het bestuur der afdeeling U in overweging geen zitting te nemen in den keuringsraad dan tegen de door het hoofdbestuur voorgestelde salarisverbetering.

Namens het bestuur der afdeeling Alkmaar en omstreken :

W.g. J. H. PAMBIJER, *voorzitter*.

W.g. J. DEGENAAR, *secretaris*.

Mededeeling van dit advies is gedaan aan den keuringsraad in het 3de militie-district van N. H., aan de afdeelingen Purmerend en O., West-Friesland en Helder en Omstreken.

Alkmaar, 4 Mei 1921.

J. H. PAMBIJER.

TONSILLECTOMIE.

I.

Naar aanleiding van de mededeelingen van prof. BURGER en JACOBSON beschouw ik het als mijn plicht mijn meening hierover te zeggen, daar de methode, waarop ik bij kinderen de tonsillectomie verricht, den gulden middenweg vormt tusschen hun beider standpunt.

Volgens een methode, zooals ik die geleerd heb in Weenen aan de klinieken van HAJEK en NEUMANN, verricht ik bij kinderen tonsillectomie onder *aetherroes* en met het instrument van HUDER. Een zuster neemt het kind op schoot, een andere zuster houdt een groote kap, waarin 30 cM³ aether zijn uitgegoten, gedurende ongeveer 2 minuten voor het gelaat van het kind. Nadat met een mondklem de mond is geopend, kunnen rustig beide tonsillen verwijderd worden met de ade-noïede vegetaties. De roes is zóó licht, dat alle reflexen van het slijmvlies nog aanwezig zijn, zoodat van verslikken geen sprake is. Een dergelijke kleine hoeveelheid aether kan, voor zoover mij bekend is, geen schadelijke gevolgen hebben.

Hoe JACOBSON bij alle kinderen als algemeene regel tonsillectomie in plaatselijke ongevoeligheid kan doen, is mij een raadsel, daar het bij vele kinderen reeds moeilijk is, om de keel nauwkeurig te onderzoeken. In ieder geval is daarvoor een buitengewone persoonlijke tact en behendigheid noodig, die niet ieder neus-, keel- en oorarts bezit.

Deze methode van tonsillectomie onder aetherroes wordt in Weenen reeds jaren verricht. Zij hebben daar een zeer groot materiaal en konden mij verzekeren, zeer weinig gevaarlijke oogenblikken beleefd te hebben, zoodat zij principieel nooit meer tonsillotomie wilden verrichten.